

Wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r.

I PK 131/05

Odmowa poddania się badaniom kontrolnym po okresie długotrwałej nieobecności w pracy spowodowanej chorobą, w czasie której pracownik nabył prawo do stałej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, jest naruszeniem podstawowych obowiązków pracowniczych (art. 211 pkt 5 w związku z art. 229 § 2 k.p.).

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie: SN Barbara Wagner (sprawozdawca), SA Zbigniew Korzeniowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 stycznia 2006 r. sprawy z powództwa Bogusława J. przeciwko Urzędowi Kontroli Skarbowej w K. - Ośrodkowi Zamiejscowemu w B.-B. o zapłatę, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 listopada 2004 r. [...]

o d d a l i ł kasację, nie obciążając powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 19 listopada 2004 r. [...] zmienił w części dotyczącej prawa do nagrody jubileuszowej wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej z dnia 13 lutego 2004 r. [...], w ten sposób, że zasądził od Urzędu Kontroli Skarbowej w K. - Ośrodka Zamiejscowego w B.-B. na rzecz Bogusława J. kwotę 8.957,49 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2000 r., a w zakresie prawa do premii apelację oddalił.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i ich prawna ocena. Bogusław J. był zatrudniony w Urzędzie Kontroli Skarbowej w K. - Ośrodku Zamiejscowym w B.-B. od 31 grudnia 1998 r., kontynuując zatrudnienie w Izbie Skarbowej od 1988 r. Z dniem 16 grudnia 1998 r. uzyskał prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a od 25 marca 1999 r. przysługuje mu prawo

do emerytury. Strona pozwana wypowiedziała Bogusławowi J. umowę o pracę w dniu 16 maja 2000 r. Jako przyczynę rozwiązania stosunku pracy pracodawca wskazał trwałą utratę „zdolności fizycznej do wykonywania pracy”. W tym samym dniu powód przedłożył stronie pozwanej zaświadczenie lekarskie z dnia 8 maja 2000 r., stwierdzające zdolność do pracy. Ze względu na uchybienia w orzeczeniu pracodawca dążył do ustalenia zdolności Bogusława J. do pracy. Powód nie stawiał się na badania lekarskie, pomimo wezwania.

Zasady premiowania obowiązujące u strony pozwanej reguluje Zarządzenie Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K. z dnia 31 stycznia 2000 r., wydane na podstawie ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (jednolity tekst: Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483 ze zm.) i rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 października 1999 r. w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej (Dz.U. Nr 89, poz. 996).

W ocenie Sądu, strona pozwana mogła pozbawić powoda prawa do premii na podstawie rozdziału I ust. 3 zasad premiowania. Wedle powołanego przepisu, pracodawca ma możliwość nieprzyznania premii pracownikowi, który narusza obowiązki pracownicze. Bogusław J. naruszył obowiązki pracownicze, albowiem nie poddał się badaniom lekarskim. Obowiązek poddania się badaniom lekarskim wstępnym, okresowym i kontrolnym wynika z art. 211 pkt 5 k.p., zaś pracodawca nie może dopuścić do pracy pracownika, który był nieobecny dłużej niż 30 dni w pracy na skutek choroby i nie przedstawił aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku (art. 229 § 2 k.p.). Skoro przedłożone przez powoda zaświadczenie z 8 maja 2000 r. stwierdzające zdolność do pracy na stanowisku inspektora kontroli skarbowej zawiera uchybienia, to żądanie pracodawcy dotyczące poddania się ponownym badaniom lekarskim jest uzasadnione. Nadto, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych uznał powoda za całkowicie niezdolnego do pracy. Ponieważ Bogusław J. nie poddał się badaniom lekarskim, strona pozwana mogła zastosować wobec niego „środki dyscyplinujące”, w tym pozbawić go prawa do premii. Sąd zwrócił uwagę, że zgodnie z rozdziałem IV zasad premiowania, podstawowym kryterium przyznawania premii jest efektywność pracy oraz przestrzeganie podstawowych zasad porządku i dyscypliny pracy.

Bogusław J. zaskarżył ten wyrok kasacją w części oddalającej apelację. Wskazując jako podstawy kasacji naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 113¹ k.p. - poprzez pozbawienie powoda prawa do premii z uwagi na niepoddanie się badaniom lekarskim, pomimo ukarania go w dniu 6 września 2000 r. karą regulaminową, art. 8 k.p. oraz art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz o urzędach i izbach skarbowych (Dz.U. Nr 106, poz. 489 ze zm.) i „wydanego na tej podstawie zarządzenia nr 89 Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 1996 r. w sprawie rodzajów wpływów budżetowych uznanych za dodatkowe, sposobu ich rozdysonowania oraz zasady przyznawania premii” (Dz.Urz. MF Nr 25, poz. 136 ze zm.), § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych (Dz.U. Nr 42, poz. 184 ze zm.) i „wydanego na podstawie § 15 ust. 3 i § 18 przywołanego zarządzenia Ministra Finansów w sprawie rodzajów wpływów budżetowych uznawanych za dodatkowe, sposobu ich rozdysonowania oraz zasad przyznawania premii [...] Zarządzenia [...] Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K. z dnia 31 stycznia 2000 r. zwłaszcza jego § 1 i wydanego do niego załącznika”, na podstawie których powód miał prawo do „co najmniej dwóch rodzajów premii” - ze środka specjalnego (za czas od 16 maja 2000 r. do 30 czerwca 2000 r. i od 1 lipca 2000 r. do 31 sierpnia 2000 r.) oraz premii regulaminowej (za czas od 16 maja 2000 r. do 30 czerwca 2000 r. i od 1 lipca 2000 r. do 31 sierpnia 2000 r.), „co powoduje konieczność ponownego przeliczenia i ustalenia podstawy do przyznania nagrody jubileuszowej”, a także naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 k.p.c. - poprzez wyrażenie błędnego poglądu, że „powód swoim zachowaniem naruszył normy z art. 211 pkt 5 kp., przez co został pozbawiony wszystkich przywołanych wyżej tytułów do premii za wymienione okresy” oraz „niewzględnienie przez Sąd Apelacyjny w Katowicach zapisu znajdującego się na stronie 5 akapicie 3. licząc od góry, w prawomocnym wyroku wydanym przez ten Sąd w dn. 20 września 2002 r. [...]”, jego pełnomocnik wniósł o „uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach, który uwzględni żądanie powoda dotyczące premii, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania, w tym kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego, jak również kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisowych lub spisu kosztów, który złoży się na rozprawie”. Według niego, okolicznościami uzasadniającymi rozpoznanie kasacji jest oczywiste naruszenie art. 233 k.p.c., występowanie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie, czy „w sytuacji gdy [...] za niepoddanie się badaniom lekarskim została nałożona kara regulaminowa w dn. 6 września 2000 r., to nie narusza art. 113¹ kp., nieprzyznanie

dodatkowo pracownikowi premii z powołaniem się na to samo przewinienie” oraz potrzeba wykładni „art. 7 ust. 2 Ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r., zarządzenia nr 89 Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 1996 r. Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 maja 1991 r. - budzącej poważne wątpliwości, a jeszcze niewyjaśnionej w judykaturze”.

W uzasadnieniu kasacji skarżący podniósł, że w dniu 6 września 2000 r. został ukarany karą regulaminową za niepoddanie się badaniom lekarskim. Wobec tego, zgodnie z art. 113¹ k.p., nie może być pozbawiony dodatkowo premii. Powołując się na doktrynę wskazał, że powołany przepis ma na celu uniknięcie sytuacji, w której pracownik doznawałby dwóch lub więcej dolegliwości z tytułu jednego zawinionego naruszenia obowiązku uzasadniającego odpowiedzialność porządkową. Wynika z niego zwłaszcza, że nie jest dopuszczalne pozbawienie pracownika prawa do premii za zawinione naruszenie obowiązków, jeżeli za to samo naruszenie został on ukarany karą porządkową. Prawem pracodawcy jest wybór jednego z tych środków.

W ocenie pełnomocnika skarżącego, Bogusławowi J. przysługuje premia z dwóch tytułów - ze środka specjalnego na podstawie pkt 7 i pkt 8 „zasad premiowania pracowników Urzędu Kontroli Skarbowej w K.” za okres od 1 lipca 2000 r. do 31 sierpnia 2000 r. oraz premii regulaminowej za okres od 16 maja 2000 r. do 30 czerwca 2000 r. i od 31 lipca 2000 r. do 31 sierpnia 2000 r. Według niego, Sąd „w sposób dowolny powołuje się na art. 211 pkt 5 kp, wychodząc z założenia, że nałożono karę dyscyplinarną w dniu 06.09.2000 r. zresztą już po zakończeniu stosunku pracy”. Kara ta została nałożona na „wyraźne potrzeby pozwanego dla negowania prawa powoda do określonych świadczeń”. Nałożenie na skarżącego kary regulaminowej jest „dyskusyjne”, albowiem w dniu wręczenia wypowiedzenia umowy o pracę przedłożył aktualne zaświadczenie lekarskie dopuszczające go do pracy. Nadto, pracodawca naruszył art. 8 k.p., albowiem dyskryminował Bogusława J. z powodu niepełnosprawności.

W odpowiedzi na kasację strona pozwana wносиła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie trzeba zauważyć, że w sprawie mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed ich nowelizacji ustawami z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804) i z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych

nych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98). Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia kasacją oraz jej podstaw, biorąc pod rozwagę z urzędu tylko nieważność postępowania (art. 393¹¹ § 1 k.p.c.). Nadto, w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami stanowiącymi podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku (art. 393¹¹ § 2 k.p.c.).

Kasacja Bogusława J. oparta jest na obu podstawach przewidzianych w art. 393¹ k.p.c., wobec czego w pierwszej kolejności należało rozpoznać zarzuty proceduralne.

1. Zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., ze względu przede wszystkim na jego uzasadnienie, jest nietrafny. Według tego przepisu, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (§1) i na tej samej podstawie ocenia, jakie znaczenie nadać odmowie przedstawienia przez stronę dowodu lub przeszkodom stawianym przez nią w jego przeprowadzeniu wbrew postanowieniu sądu (§ 2). Zdaniem pełnomocnika skarżącego, naruszenie art. 233 k.p.c. polegało - po pierwsze - na pominięciu „zapisu znajdującego się na stronie 5 akapicie 3. licząc od góry” uzasadnienia prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 września 2002 r. [...], że „na uwagę zasługuje apelacja powoda w części dotyczącej premii za okres wypowiedzenia oraz nagrodę jubileuszową za 40 lat pracy”, a „roszczenie powoda o przyznanie premii za okres wypowiedzenia miało samodzielny byt i było niezależne od zasadności powództwa o przywrócenie do pracy” oraz - po drugie - na przyjęciu poglądu, że „powód swoim zachowaniem naruszył normy z art. 211 pkt 5 k.p.”.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 20 września 2002 r. uchylił zaskarżony apelacją przez Bogusława J. wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej z 23 kwietnia 2002 r. w części oddalającej powództwo skarżącego w zakresie nagrody jubileuszowej i premii regulaminowej z tej przyczyny, iż „sąd w uzasadnieniu wyroku bezpodstawnie przyjął, że oddalenie powództwa o przywrócenie do pracy przesądza także o bezpodstawności pozostałych roszczeń”, stwierdzając jednocześnie, że dla oceny ich zasadności konieczne jest „zobowiązanie pozwanego do złożenia regulaminu premiowania i wynagradzania w części regulującej zasady przyznawania i wypłaty” tych świadczeń. Już tylko z ostatnio cytowanych fragmentów uzasadnienia wynika w sposób niebudzący wątpliwości, że Sąd Apelacyjny nie wypowiedział się - ani pozytywnie, ani negatywnie - o zasad-

ności roszczenia o premię regulaminową, które Bogusław J. zgłosił „w piśmie z dn. 18. 09. 2000 r. [...]”. Jednak gdyby nawet przyjąć, jak chce skarżący, że w motywach powołanego wyroku zawarta została jakaś ocena prawna co do zasadności roszczenia o premię, to ewentualną podstawę zarzutu mógłby stanowić tylko art. 386 § 6 k.p.c., a nie art. 233 k.p.c.

Pogląd, że „powód swoim zachowaniem naruszył normy z art. 211 pkt 5 kp” nie wynika z oceny dowodów, ale z prawnej oceny i kwalifikacji stanu faktycznego. Ustalonych przez Sąd faktów, w szczególności tego, że skarżący odmówił poddania się badaniu kontrolnemu, on sam nie kwestionuje. Przepis art. 233 k.p.c. został z treścią podniesionego zarzutu powiązany nieprawidłowo.

2. Chybiony jest zarzut naruszenia art. 113¹ k.p. Przepis ten, dodany ustawą z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm.) i skreślony z dniem 29 listopada 2002 r. ustawą z dnia 26 lipca 2002 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 135, poz. 1146), nie miał i nie mógł mieć w sprawie zastosowania. Nieprawdziwe jest bowiem twierdzenie jakoby pracodawca zastosował wobec skarżącego karę porządkową za odmowę poddania się badaniu lekarskiemu. Pismo Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K. z dnia 6 września 2000 r., którym, wedle Bogusława J., została nałożona na niego kara porządkowa jest odpowiedzią na pismo adresata z 1 września 2000 r. Pozwany pracodawca ustosunkował się w nim do zgłoszonych przez skarżącego roszczeń, co wynika niewątpliwie z treści pisma. Są w nim zawarte informacje o dokonaniu na konto Bogusława J. przelewu kwoty stanowiącej równowartość ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, o przyczynach nieprzyznania premii ze środka specjalnego za okres od 16 maja do 30 czerwca 2000 r. oraz odmowy wypłacenia nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalnej - świadczeń, które były przedmiotem sporu zakończonym zaskarżonym wyrokiem. Poza tym, karę porządkową może stosować pracodawca wobec pracownika. Stosunek pracy łączący strony procesowe ustał 31 sierpnia 2000 r. Nie było zatem możliwości ani faktycznych, ani prawnych do zastosowania kary porządkowej wobec skarżącego.

3. Błędna jest zawarta w kasacji teza, że Bogusławowi J. przysługiwały premie z dwu samodzielnych tytułów. W art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędach i izbach skarbowych (nie: „o urzędzie Ministra Finansów oraz o urzędach i izbach skarbowych”) zawarte jest upoważnienie dla Ministra Finansów do określenia

w drodze zarządzenia rodzajów wpływów budżetowych, które uznaje za dodatkowe oraz sposobu ich rozdysponowania i zasad przyznawania premii. W jego wykonaniu Minister Finansów wydał w dniu 24 grudnia 1996 r. zarządzenie Nr 89 w sprawie rodzajów wpływów budżetowych uznawanych za dodatkowe, sposobu ich rozdysponowania oraz zasad przyznawania premii. Zgodnie z § 7 pkt 1 tego aktu, ze środków specjalnych finansowane są premie kwartalne, przyznawane pracownikom urzędu kontroli skarbowej przez dyrektora urzędu (§ 15 ust. 1 pkt 5) „za osiągnięcia i wyniki pracy pracownika w danym kwartale” (§ 16 ust. 1) na podstawie szczegółowych zasad premiowania przez niego określonych (§ 18). Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w K. określił te zasady zarządzeniem [...] z dnia 31 stycznia 2000 r. w sprawie wprowadzenia zasad premiowania pracowników Urzędu Kontroli Skarbowej w K. oraz Ośrodkach Zamiejscowych w B.-B. i w C.

Powołane w kasacji rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych zostało wydane w wykonaniu art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe (Dz.U. Nr 4, poz. 18 ze zm.). Określało ono tryb tworzenia oraz szczegółowe zasady gospodarki finansowej środków specjalnych państwowych jednostek budżetowych. Według § 2 pkt 5 rozporządzenia, źródłem dochodów, z których mogą być tworzone środki specjalne są dodatkowe wpływy należności budżetowych i zwroty nadmiernie pobranych dotacji, uzyskane w wyniku bezpośredniego działania izb i urzędów skarbowych oraz środki pochodzące z pobieranej od wierzycieli opłaty w wysokości 5% od kwot ściągniętych w trybie egzekucyjnym, a także wpłaconych w wyniku zastosowania środków egzekucyjnych. Wywodzenie z tego przepisu roszczenia o premię jest całkowicie nieuprawnione. Ani on, ani żaden inny przepis rozporządzenia nie przewidywał jakiegokolwiek „drugiego” rodzaju premii dla pracowników urzędów kontroli skarbowej. Co więcej, zarządzenie Nr 89 Ministra Finansów z 24 grudnia 1996 r. zostało wydane nie tylko na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z 21 czerwca 1996 r., ale także w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia z 8 maja 1991 r.

Premia ze środków specjalnych jest premią regulaminową w tym sensie, że warunki nabycia do niej prawa, zasady ustalania wysokości i wypłaty określone zostały ogólnie w zarządzeniu Nr 89 Ministra Finansów, a szczegółowo w zarządzeniu [...] Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K.

4. Według punktu 3 rozdziału I załącznika do zarządzenia [...] - Zasady premiowania pracowników Urzędu Kontroli Skarbowej w K., w przypadku „naruszenia

obowiązków pracowniczych, premia [...] może być nie przyznana”. Na tej podstawie został pozbawiony premii Bogusław J. Ocena prawna, że odmawiając poddania się kontrolnym badaniom lekarskim naruszył on obowiązek sformułowany w art. 211 pkt 5 k.p. jest w pełni usprawiedliwiona.

Zgodnie z § 2 zdanie drugie art. 229 k.p., w przypadku niezdolności do pracy trwającej dłużej niż 30 dni, spowodowanej chorobą, pracownik podlega badaniom kontrolnym w celu ustalenia zdolności do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku, a stosownie do § 4 - pracodawca nie może dopuścić pracownika do pracy bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku. Skierowanie pracownika na badania kontrolne i odmowa dopuszczenia go do pracy należą do obowiązków pracodawcy, których naruszenie stanowi, zgodnie z art. 283 § 1 k.p., wykroczenie przeciwko prawom pracownika. Z kolei, stosownie do art. 211 k.p., do podstawowych obowiązków pracownika należy poddanie się kontrolnym badaniom lekarskim (pkt 5) oraz współdziałanie z pracodawcą i przełożonymi w wypełnianiu obowiązków dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (pkt 7). Odmowa poddania się kontrolnemu badaniu lekarskiemu nie była w okolicznościach rozpoznawanej sprawy niczym usprawiedliwiona. W szczególności nie usprawiedliwia jej przedłożenie pracodawcy stwierdzającego zdolność do pracy zaświadczenia lekarskiego z 8 maja 2000 r. Jak bowiem wynika z materiału dowodowego lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzeczeniem z 1 lutego 1999 r. stwierdził całkowitą niezdolność Bogusława J. do pracy. Decyzją z 9 lutego 1999 r. organ rentowy przyznał mu z tego tytułu rentę na stałe, co znaczy, że większość z rozpoznanych u niego schorzeń nie rokuje poprawy stanu zdrowia i odzyskania zdolności do pracy. Od 1 stycznia do 24 marca 1999 r., a następnie nieprzerwanie od 12 maja 1999 r. do 15 maja 2000 r. skarżący korzystał ze zwolnienia lekarskiego. Z powodu utraty zdolności do pracy pismem z 14 maja 1999 r. został odwołany przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej ze stanowiska inspektora kontroli skarbowej. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w K. pismem z 15 czerwca 2000 r. zakwestionował prawidłowość zaświadczenia lekarskiego z 8 maja 2000 r. Po przeprowadzeniu kontroli lekarz Andrzej Z., uznał badanie Bogusława J. - „ze względu na liczne uchybienia w trybie i zakresie” jego przeprowadzenia - za nieważne i nakazał skarżącemu poddanie się ponownym badaniom. Bogusław J. nie zgłosił się jednak na badania w wyznaczonym terminie. Odmówił też poddania się badaniom przez biegłych sądowych.

Warto dodać, co trafnie zauważył Sąd, że podstawą przyznania premii oraz określenia jej wysokości jest „ocena efektywności pracy przy wykonywaniu zadań w danym kwartale”, w tym ze szczególnym uwzględnieniem - między innymi - wysokości dodatkowych ustaleń podatku, innych należności budżetowych lub innych ustaleń oraz stopnia przyczynienia się do ustalenia dodatkowej należności budżetowej lub innych ustaleń, a także ilości zakończonych postępowań lub kontroli w kwartale. Nadto, premia przysługuje tym pracownikom, którzy przepracowali w danym kwartale „nie mniej niż 50% kalendarzowego czasu pracy”. I choć to ostatnie ograniczenie nie dotyczy pracowników odchodzących na emeryturę, bo kwotę przysługującej im premii koryguje się proporcjonalnie do czasu przepracowanego, to cel premii ze środków specjalnych - stymulacja do efektywniejszej pracy - jest oczywisty. Bogusław J. pozostając w stosunku pracy nie pracował efektywnie na stanowisku inspektora kontroli skarbowej od 17 maja 1999 r., tj. od odwołania go z tego stanowiska.

5. Skarżący podniósł też zarzut naruszenia art. 8 k.p. „poprzez dyskryminowanie go z powodu niepełnosprawności (odmawianie mu należnych świadczeń)” oraz niepowiadomienie „w czasie trwania stosunku pracy o ukaraniu karą regulaminową”. Zarzut ten, jak można wnosić z bardzo lakonicznego, jednozdaniowego uzasadnienia, mógłby dotyczyć ewentualnie pracodawcy, a nie Sądu. Jest tak na pewno w odniesieniu do niepowiadomienia Bogusława J. „w czasie trwania stosunku pracy o ukaraniu karą regulaminową”. Rzecz jednak w tym, że w innych miejscach kasacji twierdzi on, że został ukarany karą porządkową 6 września 2000 r., a więc po ustaniu stosunku pracy (tak: w *petitum* skargi na stronie 1 i 2 oraz w jej uzasadnieniu na stronie 3 i 4). Poza tym, zaniechanie zawiadomienia pracownika o zastosowaniu wobec niego kary porządkowej jest nie tyle przejawem naruszenia przez pracodawcę zakazu dyskryminacji, ile uchybienia art. 110 k.p. Przede wszystkim jednak podważenie zachowań pracodawcy w płaszczyźnie praktyk dyskryminacyjnych wymagałoby powołania innej podstawy prawnej (np. art. 11³ k.p. ub art. 18^{3a} k.p.) i innego uzasadnienia podstawy faktycznej (np. wykazania, że przyznano premię innemu pracownikowi całkowicie niezdolnemu do pracy i pobierającemu z tego tytułu stałą rentę, nieobecnemu w pracy z powodu choroby przez okres roku, pomimo odmowy poddania się kontrolnym badaniom lekarskim). Sama bowiem odmowa wypłacenia pracownikowi świadczeń, zasądzonych następnie na jego rzecz przez sądy, dyskryminująca być nie musi. Przy przyjęciu stanowiska prezentowanego w kasacji, w każdym sporze ze stosunku pracy występowałby wątek (aspekt) dyskryminacji pracow-

nika przez pracodawcę. I na dodatek sądy miałyby uwzględniać go z urzędu (bo w rozpoznawanej sprawie zarzut dyskryminacji pojawił się dopiero w kasacji). Przedmiotem sporów tego rodzaju są tymczasem świadczenia uregulowane nierzadko przepisami niejednoznacznymi, budzącymi wątpliwości interpretacyjne, co przy obecnej częstotliwości zmian w stanie prawnym nie zawsze musi obciążać pracodawców stosujących prawo. W sprawie z powództwa Bogusława J. o premię ze środków specjalnych dwukrotnie orzekały Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej (23 kwietnia 2002 r. i 13 lutego 2004 r.) oraz Sąd Apelacyjny w Katowicach (20 września 2002 r. i 19 listopada 2004 r.). Trudno w tych okolicznościach jakąś winę za - ostatecznie - prawidłową wykładnię i zastosowanie przepisów prawa przypisać pozwanemu pracodawcy, a odmowę wypłaty skarżącemu premii ze środka specjalnego uznać za przejaw jego dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² k.p.c., orzekł jak w sentencji.

=====